

УДК 37.018.43:37.014(477)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.358057>

Марина Ростокa, кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського НАПН України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1891-5482>

Юлія Кравченко, науковий співробітник
відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського НАПН України
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6147-4599>

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Автори зазначають, що відкрита освіта нині є актуальною тенденцією трансформаційних змін в інформаційному просторі. Акцентовано на науковому доробку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, наголошено на активізації наукового дослідження “Науково-аналітичний супровід розбудови єдиного інформаційного простору відкритої освіти” (2026–2028).

Мета статті – привернути увагу до питання науково-аналітичного супроводу відкритої освіти. Стаття є теоретико-аналітичною.

Ключові слова: відкрита освіта; інформаційно-аналітичне забезпечення; науково-аналітичний супровід; український інформаційно-освітній простір.

Лім. 17.

Marina Rostoka, Ph.D (Pedagogy), Senior Researcher,
Head of the Scientific Information and Analytical Support of Education Department,
Vasyl Sukhomlynskiy State Scientific and Educational
Library of Ukraine, NAES of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1891-5482>

Julia Kravchenko, Researcher of the Scientific
Information and Analytical Support of Education Department,
Vasyl Sukhomlynskiy State Scientific and Educational
Library of Ukraine, NAES of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6147-4599>

ASPECTS CURRENT OF THE DEVELOPMENT OF OPEN EDUCATION IN UKRAINE

The article highlights that open education is a current trend in the transformative changes taking place in today's information space. It notes the impact of digitalization and digital transformation in this context on the development of educational environments and their construction based on the principles of open science. It is noted that open access to multifaceted educational information resources is becoming an increasingly significant factor in the European integration of the Ukrainian educational community.

The focus is on the scientific output of the Department of Scientific, Information, and Analytical Support for Education at the V. Sukhomlynskiy State Scientific and Educational Library of Ukraine, in the context of the applied research conducted by its researchers during 2023–2025. In particular, emphasis is placed on intensifying the research process in the first, conceptual-analytical stage of the scientific study, “Scientific and Analytical Support for the Development of a Unified Information Space for Open Education” (2026–2028). The purpose of this article is to highlight the issue of scientific and analytical support for open education, which has not yet been fully clarified, researched, or synthesized. The authors argue that this thematic focus stems from the need within Ukraine's education sector to identify new models of educational processes that will address the challenges of the new phase in the development of the information society – “Society 5.0” and “Education 5.0” – and ensure Ukraine's integration into the global educational and scientific community. This study analyzes the body of work by Ukrainian researchers on the development of open education in Ukraine, generalizes and conceptualizes the term “open education,” and identifies the main aspects and trends in the development of open education in Ukraine. It is concluded that scientific and analytical support for open education in Ukraine is a priority foundation for both current and future scientific research; it is currently undergoing active development and, despite certain challenges, holds significant prospects for further study and implementation.

This article is a theoretical and analytical study and a synthesis of existing research.

Keywords: Research and Analytical Support; Information and Analytical Resources; Open Education; Ukrainian Information and Educational Space.

Постановка проблеми. Сучасний етап розбудови інформаційного суспільства, що поступово трансформується у Суспільство 5.0, характеризується стрімкими змінами у сфері інформаційних технологій, глобалізацією інформаційного освітньо-наукового простору та інтенсивним зростанням обсягів цифрових даних і знань. У цих умовах особливої актуальності набуває розвиток нових моделей організації освіти, спрямованих на забезпечення відкритості, доступності та гнучкості освітніх процесів. Важливого значення набуває й концептуалізація науково-аналітичного супроводу відкритої освіти, що передбачає дослідження її термінологічно-поняттєвого апарату, визначення моделей освітніх систем відкритого типу, а також обґрунтування теоретико-методологічних засад організації та функціонування відкритих освітніх середовищ. Проблематика виокремлення актуальних аспектів розвитку відкритої освіти в Україні зумовлена необхідністю систематизації та узагальнення значних масивів інформації, що стрімко зростають у сучасному цифровому середовищі, а також є нарізюю потребою в адаптивного управління швидкоплинними інформаційними потоками. Це, своєю чергою, актуалізує пошук нових моделей організації освітніх просторів, здатних відповідати викликам сучасного інформаційного суспільства та забезпечувати інтеграцію України до світового освітньо-наукового простору.

Таким чином, відкрита освіта постає не лише як інноваційна педагогічна концепція, але й як стратегічний інструмент розвитку особистості, суспільства і держави, що сприяє формуванню нових освітніх можливостей, розширенню доступу до знань та переходу до нової парадигми розвитку людства.

Аналіз основних досліджень і публікацій показав, що проблема відкритої освіти в умовах цифрової трансформації суспільства є предметом активного наукового осмислення у працях українських і зарубіжних дослідників. У сучасному науково-педагогічному дискурсі відкрита освіта розглядається як вагомий чинник демократизації освітніх систем, забезпечення рівного доступу до знань та інтеграції освіти у глобальний інформаційний простір.

Теоретико-методологічні засади відкритої освіти розкрито у працях зарубіжних науковців, зокрема Т. Андерсон (відкрита освіта, дистанційне навчання, онлайн-освітні середовища, мережеве навчання) [13]; Т. Бейтс (відкрита освіта як ключовий чинник набуття освіти упродовж життя, масові відкриті онлайн-курси (МООС), цифрові освітні екосистеми стратегії впровадження освітніх технологій) [14]; М. Пітерс (філософія освіти, цифрова освіта, економіка знань, відкрита наука та відкрита освіта) [15]; Д. Уайлі (відкриті освітні ресурси

(OER), відкрита освіта, ліцензування навчальних матеріалів, цифрова педагогіка, його модель (принцип “5R відкритості”) стала базовою у дослідженнях відкритої освіти) [16, 17] та ін. Дослідження цих учених формують сучасні теоретико-методологічні засади розвитку відкритої освіти у глобальному освітньому просторі. Значний внесок у розроблення концепції відкритої освіти зроблено також у дослідженнях UNESCO, OECD та інших міжнародних організацій, у яких обґрунтовуються принципи відкритості, доступності та інклюзивності освіти.

Різні аспекти використання відкритої освіти у сучасних умовах представлено у працях українських науковців таких, як: В. Биков (визначає відкрите освітнє середовище як систему, що інтегрує інформаційні ресурси, освітні технології та комунікаційні інструменти, забезпечуючи доступність і гнучкість навчання) [1, 2]; Калашник і Г. Хіріна (зауважують на історичних контекстах розвитку відкритої освіти) [5]; С. Касьян (висвітлює суть і головні тенденції відкритої освіти) [6]; В. Осадчук (розглядає відкриту освіту як феномен ХХІ століття) [9]; О. Шелевер (наголошує на розвитку професійних компетентностей педагогічних працівників в освітньому процесі засобами технологій відкритої освіти) [11]; Т. Ярошенко і М. Яшник (охоплюють проблематику відкритого доступу і відкритої науки в Україні) [12] та ін. Тобто, в українській педагогічній науці розглядаються питання формування відкритого інформаційно-освітнього середовища, використання цифрових технологій в освітньому процесі, розвиток відкритих освітніх ресурсів та цифрових платформ навчання.

Дослідники особливу увагу приділяють створенню відкритих електронних/цифрових освітніх систем, розвитку дистанційного та змішаного навчання тощо. Слід зазначити, що окремий напрям наукових досліджень пов'язаний із формуванням термінологічно-поняттєвого апарату відкритої освіти, визначенням її концептуальних засад та моделей функціонування відкритих освітніх середовищ. У цьому контексті важливими є праці, присвячені аналізу освітніх інновацій, цифровізації освітніх процесів та прогнозуванню розвитку освітніх систем у суспільстві знань.

Водночас аналіз наукових публікацій свідчить, що, незважаючи на значну кількість досліджень, низка питань, зокрема науково-аналітичного супроводу відкритої освіти в Україні, потребує подальшого наукового осмислення. Зокрема, недостатньо дослідженими залишаються проблеми систематизації сучасних підходів до розвитку відкритої освіти, визначення її ключових характеристик у контексті цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології та виокремлення актуальних напрямів розвитку відкритих освітніх систем. У зв'язку з цим актуалізується необхідність комплексного інфор-

маційного аналізу тенденцій розбудови єдиного інформаційного простору відкритої освіти та визначення її актуальних аспектів у контексті модернізації освітньої системи України.

Мета статті – привернути увагу до питання науково-аналітичного супроводу єдиного інформаційного простору відкритої освіти та актуалізувати його у контексті вивчення поняття “відкрита освіта”, здійснити інформаційний аналіз актуальних аспектів розвитку відкритої освіти в Україні.

Виклад основних результатів. Розвиток відкритої освіти в Україні є важливим напрямом модернізації освітньої системи, що відповідає викликам цифрової епохи та інтеграції у світовий освітній простір.

Зауважимо, що важливими аспектами розвитку відкритої освіти є поступальне упровадження елементів відкритої освіти у традиційну освітню практику. Ми вже зазначали у преамбулі наукового дослідження “Науково-аналітичний супровід єдиного інформаційного простору відкритої освіти”, що “відкрита освіта і наука України, як і більшості країн світу, перебуває у динамічному стані глобальної цифрової трансформації інформаційного простору. Тобто укорінені моделі, методи, форми та відкритий контент набувають трансформаційних змін й потребують системних узгоджень й уточнень” [10].

У концептуально-аналітичному контексті досліджено, що українські науковці активно вивчають проблематику розвитку відкритої освіти. Так, В. Осадчук наголошує, що відкрита освіта набуває домінуючих ознак сучасного освітнього простору, забезпечує безперервність навчання впродовж життя, а також уможливорює ефективність і доступність у набутті знань, віддзеркалюючи гуманістичну спрямованість освітнього процесу [9].

О. Шелевер аналізує суть відкритої освіти як комплекс взаємопов’язаних компонентів, що містять відкриті освітні ресурси, масові відкриті онлайн-курси, відкрите програмне забезпечення та хмарні технології. Дослідник зазначає, що сучасний освітній ландшафт відкритої освіти надає педагогічним працівникам значно розширені можливості для безперервного професійного розвитку й удосконалення педагогічної майстерності, що виходить за межі виключно традиційних форм навчання [11].

М. Калашник і Г. Хіріна зауважують, що “відкриту освіту можна визначити як систему здобуття людиною необхідних для неї знань та вмінь у формалізованому освітньому просторі, у зручній формі, за власною траєкторією навчання, за допомогою вільного доступу до інформаційних ресурсів” [3]. Вони зазначають, що відкрита освіта в Україні трансформується на інноваційну форму організації сучасного освітнього простору й сприяє подальшому розвитку суспільства, формуванню сучасної

особистості, здатної вирішувати складні соціально-культурні проблеми в глобалізованому світі.

Отже, відкрите освітнє середовище – це цифрово-інтегрований простір, який забезпечує створення та поширення матеріалів з відкритим доступом. Можемо зауважити, що поняття “відкрита освіта” в українському освітньому просторі, зокрема, охоплює різноманітні актуальні аспекти, такі як:

– цифровізація, цифрова трансформація та технологічні інновації. Використання масових відкритих онлайн-курсів (МООС), відкритих освітніх ресурсів (OER) та інтерактивних платформ дозволяє забезпечити доступ до якісних знань у будь-якій точці світу. Зокрема, в Україні Міністерство освіти і науки України активно співпрацює з міжнародними платформами Coursera, Udemy та edX, надаючи українським здобувачам безкоштовний доступ до тисяч курсів, що підтверджує актуальність цифровізації та використання глобальних освітніх ресурсів [4]. Зауважимо, що в рамках реалізації Проєкту “Цифрові сервіси для освіти України”, МОНУ за підтримки міжнародних партнерів, забезпечує заклади освіти доступом до найкращих світових цифрових ресурсів та інструментів для дистанційного й змішаного навчання [7];

– реалізація принципу навчання упродовж життя. Відкрита освіта дає можливість постійно оновлювати професійні навички, здійснювати актуалізацію компетентностей та бути конкурентоспроможним на ринку праці. Прикладом цього може бути Національна платформа Prometheus, яка пропонує безкоштовні онлайн-курси від українських та міжнародних університетів, програми підвищення кваліфікації педагогів через онлайн-курси, що дозволяють удосконалювати професійні компетентності без відриву від роботи тощо;

– інклюзивність та соціальна справедливість (безбар’єрність). Відкрита освіта долає бар’єри для людей з особливими освітніми потребами, мешканців віддалених регіонів та соціально вразливих груп. Інклюзивність у відкритій освіті в Україні реалізується через поєднання державної політики, цифрових технологій та міжнародної співпраці, що дає змогу забезпечити рівні можливості для всіх суб’єктів освітнього процесу;

– гнучкість та персоналізація. Відкрита освіта забезпечує гнучкий доступ до освітніх послуг з врахуванням географічних, соціальних та часових обмежень учасників освітнього процесу. Принцип гнучкості створює можливість навчатися за індивідуальною траєкторією та адаптувати її до індивідуальних потреб, самостійно обираючи темп і час навчання [3];

– спільне створення знання. Відкрита освіта стимулює розвиток навчальних спільнот, де здобувачі освіти та педагоги взаємодіють у процесі створення й опанування нових знань Заклади освіти України

впроваджують електронні платформи та відкриті курси, що дозволяють здобувачам та педагогам співпрацювати у створенні навчальних матеріалів. Також використовуючи MOOC-платформи (Coursera, EdX, Prometheus) учасники освітнього процесу проходячи курси, мають можливість обговорювати матеріали, створювати проєкти та ділитися результатами. Це сприяє швидшому прогресу науки і освіти, інтеграції України в Європейський дослідницький простір та залученню громадськості до наукового прогресу.

Зауважимо, що відкрита освіта в Україні активно розвивається з початку 2000-х років, поєднуючи національні ініціативи з європейськими стандартами. Нині вона є важливим інструментом інноваційної освіти середовища.

Отже, можемо виокремити ключові тенденції розвитку відкритої освіти в Україні, зокрема: дистанційне навчання (Платформи Moodle, Prometheus, EdEra), навчання впродовж життя (курси для дорослих, перепідготовка кадрів), відкриті освітні ресурси (національні онлайн-бібліотеки, відкриті курси), європейська інтеграція (участь у програмі Erasmus+, Болонський процес).

Одну з важливих функцій інформаційно-аналітичного супроводу і забезпечення відкритої освіти виконує і Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ), яка поєднує традиційні бібліотечні функції з сучасними цифровими сервісами. Слід зауважити, що ДНПБ пропонує широкий спектр освітніх сервісів, які сприяють розвитку відкритої освіти, забезпечують доступ до електронних ресурсів та підтримують наукову діяльність педагогів і здобувачів. Основними освітніми сервісами є: е-бібліотека (цифрова колекція книг, журналів, дисертацій та методичних матеріалів, доступна онлайн); віртуальні читальні зали (дистанційний доступ до фондів бібліотеки, що дозволяє користувачам працювати з матеріалами незалежно від місця проживання); цифрові виставки та проєкти (онлайн-презентації тематичних колекцій, що популяризують педагогічну спадщину та сучасні дослідження), інформаційно-аналітичні огляди (регулярні публікації про нові дослідження та тенденції в освіті). Зокрема, відділом наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти розроблено ряд інформаційно-аналітичних онлайн-ресурсів в рамках виконання прикладних наукових досліджень, які мають позитивний вплив на розвиток відкритої освіти і науки: за темами “Бібліографічне та аналітичне забезпечення діяльності Національної академії педагогічних наук України з питань науково-методологічного забезпечення модернізації та реформування освіти” (2020–2022); “Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти та педагогіки: вітчизняний та зарубіжний досвід” (2023–2025);

“Інформаційно-аналітичний психологічної науки у воєнний та повоєнний періоди України (2024–2025)” [3].

Важливою є й роль ДНПБ у поширенні принципів відкритої науки задля відкритої освіти: вона забезпечує доступ до результатів досліджень українських учених, сприяє їхній видимості у світовому науковому просторі та формує позитивний імідж української науки на міжнародному рівні. Це відкриває нові можливості для співпраці, обміну знаннями та інтеграції України у глобальні освітньо-наукові процеси.

Ключовим інструментом розвитку відкритої освіти є і Електронна бібліотека НАПН України, яка працює як репозиторій, забезпечуючи безкоштовний доступ до понад 40 тисяч наукових і освітніх ресурсів, інтегрованих у світовий простір відкритих знань. Створена на базі системи EPrints, вона підтримує міжнародні стандарти відкритого доступу. Ресурси бібліотеки індексуються у глобальних пошукових системах, що робить українські наукові здобутки доступними для світової спільноти. Електронна бібліотека активно використовується здобувачами, викладачами та дослідниками, особливо в умовах війни, коли дистанційний доступ до знань став критично важливим [4].

Можемо констатувати, що ДНПБ і Електронна бібліотека НАПН України відіграють важливу роль у поширенні принципів відкритої освіти і науки. Завдяки цим інформаційним науковим просторам забезпечується доступ до результатів досліджень українських учених, уможливується їх дисемінація у світовому науковому просторі та формується позитивний імідж української науки на міжнародному рівні. Це відкриває нові можливості для співпраці, обміну знаннями та інтеграції України у глобальні освітньо-наукові процеси.

Як зазначають науковці Т. Ярошенко і М. Яшник, у 2025 році в Україні було проведено онлайн-анкетування (Computer Assisted Web Interviewing, CAWI) співробітників наукових і освітньо-наукових установ України щодо розвитку відкритої освіти та науки. “Ключовими темами опитування були: ставлення науковців до відкритого доступу й відкритої науки; рівень досвіду використання відповідних практик; основні бар’єри для використання відкритих даних; стан інституційної підтримки. За даними опитування науковці роблять висновок, що Українські дослідники демонструють високий рівень підтримки ідей відкритого доступу, більшість респондентів активно використовують відкриті дані інших досліджень, що свідчить про розуміння цінності відкритості в науці, а 86 % учасників опитування розміщують свої наукові праці у відкритому доступі” [12].

Таким чином, Україна, як держава, що прагне інтегруватися у європейський та світовий освітній

простір, активно розвиває концепцію відкритої освіти, яка базується на принципах відкритої науки та рівного доступу до знань, використання цифрових технологій та навчання впродовж усього життя. Водночас цей процес супроводжується низкою викликів, серед яких можемо виокремити такі як: нерівність у доступі до інтернету, інфраструктурні проблеми, недостатня цифрова компетентність викладачів та потреба у забезпеченні якості освітніх ресурсів. Попри труднощі, вбачаємо значні перспективи подальшого розвитку відкритої освіти в Україні.

Висновки. Тим самим, у процесі дослідження наукового доробку українських вчених здійснено аналіз певної джерельної бази з проблематики актуальних аспектів розвитку відкритої освіти в Україні, що є одним із завдань виконання концептуально-аналітичного етапу наукового дослідження “Науково-аналітичний супровід розбудови єдиного інформаційного простору відкритої освіти” (2026–2028). Аналіз актуальних аспектів, що є предметом багатьох наукових джерел, та розгляд державних ініціатив дав змогу констатувати, що науково-аналітичний супровід розвитку відкритої освіти в Україні є стратегічним напрямом, що відповідає сучасним викликам та глобальним тенденціям, сприяє актуалізації вивчення термінополя “відкрита освіта”, виокремленню певні тенденції розвитку відкритої освіти в Україні. Адже, відкрита освіта в Україні активно розвивається і незважаючи на певні виклики має значні перспективи подальшого вивчення та впровадження. До того ж зростає роль освітянських бібліотек, зокрема діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського в зазначеній проблематиці, тому що ДНПБ є не лише сховищем знань, а й активним учасником трансформації освітньої системи України, а її діяльність є фундаментом для розвитку відкритої освіти та науки, що забезпечує конкурентоспроможність української освіти, сприяє інноваціям та формує нову освітню культуру, орієнтовану на доступність, прозорість і глобальну інтеграцію.

Отже, науково-аналітичний супровід єдиного інформаційного простору відкритої освіти актуалізовано у контексті активізації розроблення понятійно-термінологічного апарату з вивчення поняття “відкрита освіта”, що відобразатиметься у дослідницьких розвідках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія. Київ : Атіка, 2009. 684 с.
2. Биков В.Ю. Відкрите навчальне середовище та сучасні мережеві технології. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. 2010. Вип. 9. С. 9–16. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/1159/> (дата звернення: 10.03.2026).
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України

ім. В. О. Сухомлинського [офіц. сайт]. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/> (дата звернення: 10.03.2026).

4. Електронна бібліотека НАПН України. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/> (дата звернення: 10.03.2026).

5. Калашник М., Хіріна Г. Відкрита освіта: історія, традиції та сучасність. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. 2025. Вип. 88, т. 1. С. 330–342. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-1-47>.

6. Касьян С.П. Відкрита освіта на сучасному етапі: сутність та головні тенденції. *Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній заклад середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти*. 2022. Вип. 1 (2). С. 463–471. DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16631>.

7. Міністерство освіти і науки України. Цифрові платформи у вищій освіті [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki/tsifrovi-platforni-u-vishchii-osviti> (дата звернення: 10.03.2026)

8. MOOC4UA. Цифрова платформа відкритої освіти. URL: <https://mooc4ua.online> (дата звернення: 10.03.2026).

9. Осадчук В. Розвиток відкритої освіти як феномена XXI століття. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. Т. 21 (1). С. 58–67. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022.58-67](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022.58-67).

10. Ростока М.Л., Бондаренко Т.С., Кеберляйн-Керлер Ю. Актуалізація науково-аналітичного супроводу відкритої освіти і науки. *Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти* : монографія. 2025. С. 45–52. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/747286/> (дата звернення: 10.03.2026).

11. Шелевер О. В. Розвиток професійних компетентностей викладача в освітньому процесі засобами технологій відкритої освіти. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія*. 2025. Вип. 3. С. 320–324. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2025-3-43>.

12. Ярошенко Т.О., Яшник М.В. Відкритий доступ і відкрита наука в Україні з погляду дослідників (за результатами соціологічного дослідження 2025 р.). *Наука та наукознавство*. 2025. Вип. 4 (130). С. 3–22. DOI: <https://doi.org/10.15407/sofs2025.04.003>.

13. Anderson T. *The Theory and Practice of Online Learning*. Fifth printing, 2011. 484 p. URL: https://www.aupress.ca/app/uploads/120146_99Z_Anderson_2008-Theory_and_Practice_of_Online_Learning.pdf (дата звернення: 11.03.2026).

14. Bates A.W. *Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning [e-res.]*. 3rd ed. Vancouver : Tony Bates Associates Ltd. 2022. URL: <https://pressbooks.pub/teachinginadigitalagev3m/> (дата звернення: 03.03.2026)

15. Peters M. A. Open Education and Education for Openness. In: Peters M. A. (eds) *Encyclopedia of Educational Philosophy and Theory*. 2017. P. 1693–1696. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-287-588-4_411 (Springer, Singapore, Scopus).

16. Wiley D. (n.d.). Defining the ‘Open’ in Open Content and Open Educational Resources. URL: <http://opencontent.org/definition/> (дата звернення: 11.03.2026)

17. Wiley D., Hilton, J. Defining OER-Enabled Pedagogy. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*. 2018. Vol. 19, P. 134–147. URL: <https://www.pro>

quest.com/scholarly-journals/defining-oer-enabled-pedagogy/docview/2139910261/se-2 (дата звернення: 11.03.2026)

REFERENCES

1. Bykov, V.Yu. (2008). Modeli orhanizatsiinykh system vidkrytoi osvity : monohrafiia [Models of organizational systems for open education : monograph]. Kyiv, 2009. 684 p. [in Ukrainian].

2. Bykov, V.Yu. (2010). Vidkryte navchalne sere dovyshe ta suchasni mrezhevi tekhnolohii [An open learning environment and modern network technologies]. *Scientific Journal of the M. P. Dragomanov National Pedagogical University*. Vol. 9. pp. 9–16. Available at: <https://lib.iitta.gov.ua/1159/> (Accessed 10 Mar. 2026) [in Ukrainian].

3. Derzhavna naukovo-pedahohichna biblioteka Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho [ofits. sait]. [V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine]. Available at: <https://dnpb.gov.ua/ua/> (Accessed 10 Mar. 2026) [in Ukrainian].

4. Elektronna biblioteka NAPN Ukrainy [Digital Library NAES of Ukraine]. Available at: <https://lib.iitta.gov.ua/> (Accessed 10 Mar. 2026) [in Ukrainian].

5. Kalashnyk, M. & Khirina, H. (2025). Vidkryta osvita: istoriia, tradytzii ta suchasnist. [“Open education”: history, traditions and modernity]. *Current Issues of the Humanities*. Issue. 88, Vol. 1. pp. 330–342. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-1-47> [in Ukrainian].

6. Kasian, S.P. (2022). Vidkryta osvita na suchasnomu etapi: sutnist ta holovni tendentsii [Open Education at the Present Stage: Essence and Main Trends]. *Actual Problems in the System of Education: General Secondary Education Institution – Pre-University Training – Higher Education Institution*. Vol. 1 (2). pp. 463–471. DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16631> [in Ukrainian].

7. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Tsyfrovi platformy u vyshchii osviti [Ministry of Education and Science of Ukraine. Digital Platforms in Higher Education]. Available at: <https://mon.gov.ua/osvita-2/tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki/tsifrovi-platformi-u-vishchiiy-osviti> (Accessed 10 Mar. 2026) [in Ukrainian].

8. MOOC4UA. Tsyfrova platforma vidkrytoi osvity [MOOC4UA. Digital Open Education Platform]. [Elektronnyi resurs]. Available at: <https://mooc4ua.online> (Accessed 10 Mar. 2026) [in Ukrainian].

9. Osadchuk, V. (2022). Rozvytok vidkrytoi osvity yak fenomena XXI stolittia [Development of Open Education as a Phenomenon of the XXI Century]. *Adult Education: Theory, Experience, Prospects*. Vol. 21 (1). pp. 58–67. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022.58-67](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022.58-67) [in Ukrainian].

10. Rostoka, M.L., Bondarenko, T.S. & Keberliain-Kerler, Yu. (2025). Aktualizatsiia naukovo-analitychnoho suprovodu vidkrytoi osvity i nauky [Actualisation of Scientific and Analytical Support for Open Education and Science]. *Network*

of schools of innovation of ukraine: development of professional competence of leaders, scientific and pedagogical and pedagogical workers in the context of implementation of postgraduate education: monohrafiia. pp. 45–52. Available at: <https://lib.iitta.gov.ua/747286/> (Accessed 10 Mar. 2026) [in Ukrainian].

11. Shelever, O.V. (2025). Rozvytok profesiinykh kompetentnosti vykladacha v osvitnomu protsesi zasobamy tekhnolohii vidkrytoi osvity [Development of teacher’s professional competencies in the educational process by means of open education technologies]. *Bulletin of Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities. Series: Pedagogy and Psychology*. Vol. 3. pp. 320–324. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2025-3-43>. [in Ukrainian].

12. Yaroshenko, T.O. & Yashnyk, M.V. (2025). Vidkrytyi dostup i vidkryta nauka v Ukraini z pohliadu doslidnykiv (za rezultatamy sotsiolohichnoho doslidzhennia 2025 r.). [Open Access and Open Science in Ukraine From the Researchers’ Perspective (Based on the Results of a Sociological Study 2025)]. *Science and Science of Science*. Vol. 4 (130). pp. 3–22. DOI: <https://doi.org/10.15407/sofs2025.04.003>. [in Ukrainian].

13. Anderson, T. (2011). *The Theory and Practice of Online Learning*. Fifth printing, 2011. 484 p. Available at: https://www.aupress.ca/app/uploads/120146_99Z_Anderson_2008-Theory_and_Practice_of_Online_Learning.pdf (Accessed 10 Mar. 2026) [in English].

14. Bates, A.W. (2022). *Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning* [e-res.]. 3rd ed. Vancouver : Tony Bates Associates Ltd. Available at: <https://pressbooks.pub/teachinginadigitalagev3m/> (Accessed 03 Mar. 2026) [in English].

15. Peters, M.A. (2017). Open Education and Education for Openness. In: Peters M. A. (eds) *Encyclopedia of Educational Philosophy and Theory*. pp. 1693–1696. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-287-588-4_411 (Springer, Singapore, Scopus). [in English]

16. Wiley, D. (n.d.). Defining the ‘Open’ in Open Content and Open Educational Resources. Available at: <http://opencontent.org/definition/> (Accessed 11 Mar. 2026) [in English]

17. Wiley, D. & Hilton, J. (2018). Defining OER-Enabled Pedagogy. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*. Vol. 19. pp. 134–147. Available at: <https://www.proquest.com/scholarly-journals/defining-oer-enabled-pedagogy/docview/2139910261/se-2> (Accessed 11 Mar. 2026) [in English].

Стаття надійшла до редакції: 13.03.2026
 Прийнято до друку: 18.05.2026
 Опубліковано: 29.05.2026

Дитина – явище у нашому земному житті, а не випадковість

Шалва Амонашвілі,
 психолог, педагог

